

Agendapunt AB Veiligheidsregio Utrecht

Datum vergadering	09 november 2020
Agendapunt	06 Taakdifferentiatie brandweer AB20201109-06
Portefeuillehouder DB	De heer Molkenboer
Directielid	Mevrouw Angevaren
Bijlagen	-

Besluit

Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Utrecht besluit:

1. kennis te nemen van de stand van zaken omtrent taakdifferentiatie brandweer;
2. met elkaar van gedachten te wisselen over de consequenties van de denkrichting voor de VRU.

Toelichting

Tijdens het bestuurlijk afstemmingsoverleg van 23 september jl. heeft Carolien Angevaren een toelichting gegeven op de stand van zaken van het onderzoek naar taakdifferentiatie bij de brandweer. Tijdens dit overleg heeft het algemeen bestuur de wens uitgesproken om hierover met elkaar door te praten, met als doel de (plaatsvervangend) voorzitter van input te voorzien voor de behandeling van het onderwerp in de vergadering van het Veiligheidsberaad van 14 december.

Korte samenvatting van de stand van zaken

Naar aanleiding van een onderzoeksrapport van Pels Rijcken (2018) en een rapport van prof. mr. L.G. Verburg (2019) hebben de minister van JenV en het Veiligheidsberaad op 14 juni 2019 besloten tot de oprichting van een denktank om de mogelijkheden te onderzoeken om een fundamenteel onderscheid te maken tussen brandweervrijwilligers en beroepsmedewerkers. Pels Rijcken concludeerde namelijk dat er momenteel een reëel risico bestaat dat elementen in de rechtspositie van de brandweervrijwilligers in strijd zijn met Europese wet- en regelgeving.

De denktank heeft een denkrichting opgeleverd, die in de afgelopen maanden in alle veiligheidsregio's is getoetst. De denkrichting bestaat uit de volgende vier bouwstenen.

1. Verplicht en niet verplicht als onderscheid
Een onderscheid tussen de vrijwilliger en de (parttime) beroepsmedewerker is dat de vrijwilliger te allen tijde werkt op basis van vrijwilligheid. De vrijwilliger kan niet worden verplicht om de taken uit te voeren; hij mag 'nee' zeggen tegen een taak en 'nee' zeggen tegen de beschikbaarheid op een bepaald moment.
2. Voor repressieve taken onderscheid tussen basis, specialistisch en aanvullend
Voor de repressieve brandweertaken wordt een onderscheid gemaakt tussen basistaken, specialistische taken en aanvullende taken. Iedere brandweerpost dient alle basistaken te kunnen uitvoeren. Dat betekent niet dat iedere individuele vrijwilliger de complete set aan basistaken moet kunnen uitvoeren; voor de beroepsmedewerker geldt dat wel. Voor de vrijwilliger geldt de regel van maximaal één specialisme op individueel niveau.
3. Taken beroepsmedewerker zijn breder dan alleen repressieve taken
Anders dan voor de vrijwilliger geldt dat de taken van de beroepsmedewerker breder zijn dan alleen de repressieve taken. Dit kan gaan om bestaande koude taken (bijvoorbeeld taken op het gebied van brandpreventie) of om nieuwe taken in het kader van een 'bredere maatschappelijke inzet'.
4. Opleidingsduur verschilt
Het onderscheid in taken (zie bouwsteen 2) heeft ook betekenis voor de opleiding. De vrijwilligers moeten een opleiding tot 'basisbrandweer' volgen. De beroepsmedewerker dient een allround-brandweeropleiding te volgen waarin de medewerker naast de opleiding tot 'basisbrandweer' ook (ten minste drie) specialistische modules krijgt aangeboden. Vrijwilligers die één specialistische taak erbij (willen) nemen, zullen daar een specialistische module voor moeten volgen.

Reactie VRU op denkrichting

Uit onze regionale analyse is naar voren gekomen dat de huidige denkrichting nog een aantal open einden kent waardoor de consequenties, zeker voor de lange termijn, onvoldoende in beeld kunnen worden gebracht. Hieronder vindt u de drie belangrijkste zorgen die de VRU bij de denktank onder de aandacht heeft gebracht.

Gelijkwaardigheid

Het eerste zorgpunt is de gelijkwaardigheid tussen vrijwilligers en beroeps. Het uitgangspunt van de denkrichting die nu wordt onderzocht, is om de vrijwilliger bij de brandweer te behouden. Hiertoe wordt in de denkrichting een fundamenteel onderscheid gemaakt tussen brandweervrijwilligers en beroepsmedewerkers. Hierdoor kunnen brandweervrijwilligers het gevoel krijgen een tweederangs brandweerman of -vrouw te worden. Dit komt de motivatie niet ten goede.

Paraatheid

Het tweede punt van zorg betreft de paraatheid. De paraatheid van vrijwilligersposten is op dit moment in heel Nederland een belangrijk vraagstuk. Ook voor de VRU geldt dat er vrijwillige posten zijn waar dit vraagstuk speelt. Een van de oplossingen die wordt toegepast, ook binnen de VRU, is het consigneren van vrijwilligers. De gepresenteerde denkrichting staat dit binnen de vrijwillige aanstellingsvorm echter niet meer toe. Er dienen keuzes gemaakt te worden: gaan we door met consigneren, wat betekent dat de betrokken vrijwilligers in (parttime) beroepsdienst komen? In dat geval brengt dit aanzienlijke kosten met zich mee. Een deel van de vrijwilligers kan of wil echter niet in beroepsdienst komen. Dit leidt er vervolgens toe dat in die gevallen een nog verdergaande keuze gemaakt moet worden: stoppen met consignatie en teruggaan naar vrije instroom, of nog verder gaan en de paraatheid middels een (deels) beroepsbezetting organiseren. In het eerste geval zal de paraatheid van de brandweer onder druk komen, in het tweede geval zal behalve de toenemende kosten ook het zo gewaardeerde vrijwilligersmodel binnen de brandweer afnemen. Het behoud van dit model was nu net een van de uitgangspunten van de taakdifferentiatie. Dit maakt dat het draagvlak onder de vrijwilligers voor de huidige denkrichting op bepaalde aspecten zorgelijk dun is en tevens dat wij zorgen hebben over het op peil houden van de paraatheid.

Zelfstandige brandweerpost

Het derde punt dat aandacht behoeft, betreft het gedachtegoed van de zelfstandige brandweerpost. Uit het laatste betrokkenheidsonderzoek dat heeft plaatsgevonden bij de VRU, bleek dat er een hoge binding bestaat van onze vrijwilligers met de brandweer. Het redden van mensen in nood en het sociale aspect op de post zijn de twee belangrijkste factoren die onze vrijwilligers motiveren. Twee elementen die ook van grote invloed zijn op de motivatie van vrijwilligers en waar we vanuit de VRU de laatste jaren veel aandacht aan hebben besteed, zijn autonomie op de brandweerpost en betrokkenheid bij de besluitvorming. Dit maakt echter wel dat vrijwilligers in staat worden gesteld om koude taken te doen (uiteenlopend van klein onderhoud in hun gebouw, voorbereiden van een oefening, tot deel uitmaken van de medezeggenschap en alles wat daar tussen zit). De huidige denkrichting geeft naar onze mening echter geen ruimte voor deze twee factoren die juist zo belangrijk zijn voor het binden en boeien van onze vrijwilligers.

Financiële consequenties

Besluitvorming over de denkrichting moet nog plaatsvinden. Het is op dit moment nog niet duidelijk welke consequenties dit traject heeft voor de inrichting van onze brandweerorganisatie. Wel is het duidelijk dat bepaalde onderdelen tot aanzienlijke meerkosten kunnen leiden die niet binnen de huidige begroting van de VRU kunnen worden opgevangen.

Verdere behandeling

De plaatsvervangend voorzitter van de VRU zal de input van het bestuur meenemen richting het Veiligheidsberaad. Het onderwerp taakdifferentiatie brandweer staat daar 14 december op de agenda.